

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, D. A. de Fremery, N. G. Kam, H. F. Karsten,
D. G. M. Koch, J. L. A. Ledeboer, M. J. Granpré Molière, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is:
Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Redactie-Vergadering ten huize van den heer J. B. H. COENEN, Choorstraat 43, Dinsdag 2 Februari, te 4 ure.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Technische Hoogeschool.

Het vorig Weekblad bracht een artikel over de binnenkort in de Kamers te behandelen wijziging in de Wet regelende het Hooger Onderwijs, voorzover daarbij de P. S. betrokken was.

In dit artikel mis ik eenigerlei aangave van de examenregeling, wanneer eventueel de P. S. hoogeschool worden zou.

Krijgen we examens en tentamens als aan elke andere universiteit, of houden we de regeling van nu?

Uit een bespreking in den vorigen jaargang S. W. meen ik mij te herinneren, dat we eenvoudig onze B-commissie aan het eind van den cursus zullen behouden; kan als toen de secretaris van „Studiebelangen” deed, de scriba van de tegenwoordige commissie niet eens wat licht ontsteken? En is ook eene beweging van Studiebelangen uit te verwachten, om tenminste te verkrijgen, dat na de Zomervacantie herexamens worden gehouden?

Een adres van Studiebelangen, met handteekeningen van ons, belanghebbenden lijkt meer kans van succes te hebben, dan polemieken in het S. W. als naar ik meen, dat over dezelfde kwestie wel is gevoerd.

Voor studiebelangen ware het een, wèl noodige „reclame!”

G. E. J.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Debating.

In den almanak zijn eenige opmerkingen over het bezoek der Debating-vergaderingen te vinden, waaruit blijkt, dat de bloei, waarin die vereeniging zich eenige jaren geleden verheugde, sedert verminderd is. Waar de behandelde onderwerpen op de vergaderingen steeds van actueel belang waren, terwijl uit het steeds door studenten gevoerde debat bleek dat die onderwerpen toch allerminst buiten den kring van beoordeeling van den Delftschen student vallen, daar moet dit verschijnsel wel verklaard worden uit de vermindering van de belangstelling der corpsleden in kwesties van algemeen maatschappelijk belang. Het spijt mij dit verschijnsel, vooral bij toekomstige ingenieurs, te moeten constateeren, en het komt mij van 't hoogste belang voor, dat dat interesse, waar mogelijk, weer wordt opgewekt. Het is daarom dat ik nog eens de aandacht, vooral van de 1e en 2e jaars, vestig op de Debating-avonden.

De eerstvolgende wordt gehouden op Donderdag 4 Februari a. s. in de leeszaal. Spreker de heer Talens, industrieel te Apeldoorn, een man uit de practijk, die het vooral voor den ingenieur en industrieel zoo belangrijke onderwerp

van de achteruitzetting der eigen industrie tegenover de buitenlandsche zal komen behandelen.

Dat hij veel hoorders moge vinden.

S.

Mr. Tasman op Debating.

Donderdagavond heeft Mr. Tasman op de Debating-Club eenige stellingen verdedigd over het militairistische stelsel, zooals het tegenwoordig hier in Nederland zich voordoet, en het volksleger.

Inleider begon met mede te deelen, dat hij het zwaartepunt van zijn rede zou leggen in het Debat, daar hij, wilde hij de stellingen, zooals hij die ontvouwen zou, toelichten en verdedigen tot in uiterste consequenties, dan veel meer tijd zou moeten gebruiken als er beschikbaar was.

De spreker verdedigde daarna in een vloeiende en duidelijke ree ongeveer zijn stellingen als volgt:

Wanneer Nederland in oorlog geraakt, dan kan dat zijn, omdat het zijn onafhankelijkheid verdedigen moet, en ook, omdat zijn neutraliteit geschonden wordt. Wat nu de neutraliteit betreft, deze zou bijna alleen geschonden kunnen worden of door Duitschland, of door Frankrijk. Frankrijk heeft zich aan den Duitschen kant enorm versterkt, en ook Duitschland heeft aan de Fransche grens een uitgebreid stelsel van forten en verdedigingswerken gebouwd. Wanneer dus deze beide staten met elkaar in conflict komen, dan ligt het voor de hand, dat zoowel Duitschland als Frankrijk zal trachten een minder sterk verdedigde toegangsweg naar de tegenpartij te vinden. En deze weg nu loopt over België en het Zuidelijk deel van ons land. In geval van oorlog bestaat er dus kans, dat Duitschland zal trachten om over onze grens en door België heen in Frankrijk te komen. Dan zullen direct de Franschen België binnen trekken om dat te beletten, en dan worden België en ons land het tooneel van den strijd, en wij zullen dan alle nadeelen van den verwoestenden oorlog ondervinden. Het is dus onze plicht om dat te verhoeden. En daar zijn wij toe in staat ook. Wanneer wij onze grens in zoo'n geval absoluut onverdedigd laten, dan trekt Duitschland natuurlijk direct er over. Wanneer wij echter een voldoende hoeveelheid weerbare mannen op onze grenzen hebben staan, dan zal Duitschland gaan overwegen, of de voordeelen, verkregen door het passeeren van onze grens, wel opwegen tegen de nadeelen die dan voor Duitschland daaruit voortvloeien. Het Deutsche leger is nu ongeveer even sterk als het Fransche, als aan beide kanten alles opgeroepen wordt. Schendt nu Duitschland onze neutraliteit, dan krijgen wij natuurlijk dadelijk het bondgenootschap met België, en de gezamenlijke strijdmacht van onze legers voegt zich dus als 't ware te zamen met het Fransche leger, tegen dat van Duitschland. België en Nederland kunnen tegenwoordig te zamen zowat 500.000 man in 't veld brengen. Daartegen zou dan Duitschland minstens net zooveel manschappen moeten zetten, wat het dan in numerieke getalsterkte tegenover het Fransche leger, in de minderheid zou brengen.

Dus Duitschland zal wel degelijk nauwkeurig overwegen of het de moeite waard is onze grens over te trekken.

Handelt een oorlog over onze onafhankelijkheid, zoo is ook Duitschland weer het land dat die in gevaar zou kunnen

brengen. Afgescheiden nu van de vraag, of Engeland en Frankrijk zoo maar, zonder eenig verzet, protest of interventie, zulke belangrijke strategische punten aan Duitschland zou gunnen, is de kwestie: is het voor ons voordeeliger dat wij onafhankelijk van Duitschland blijven, of niet; men kan de vaderlandsliefde er buiten laten, en dan nog zal men tot de conclusie komen, dat wij er veel beter af zijn onder ons eigen bestuur, dan wij zouden zijn onder dat van Duitschland. Om maar eens enkele dingen te noemen: Duitschland heeft algemeene dienstplicht en een dienstdienst van drie jaar; dus van de dag afaan dat wij ingelijfd worden bij Duitschland heeft ieder onzer dienstplichtigen drie jaar te dienen, terwijl men nu kan volstaan met 8 of 12 maanden, en nog vrijloten kan ook. Daarbij heeft Duitschland veel hooger belastingen als ons land. Zoo is bijv. de oorlogsbegroting, die in ons land 40 mill. bedraagt, in Duitschland meer dan 600 mill. Ook het politiestelsel dat daar heerscht, met zijn uitgebreide majesteitschennisprocessen, zou aan geen Hollander bevallen.

Kunnen wij dus onze onafhankelijkheid verdedigen dan moeten wij dat zeer zeker doen, daar dat in ons voordeel is, en wij een stap achteruit zouden gaan in onze evolutie zoo wij een Duitse provincie werden. En verdedigen kunnen wij het. De verdediger heeft in de tegenwoordige methode van oorlogvoeren zulke groote voordeelen boven den aanvaller, en daarbij heeft ons polderland zulke smalle toegangswegen, dat een aanvaller daar aan een groote overmacht betrekkelijk weinig heeft, omdat het zijn liniën niet ontplooiën kan.

Daarbij is het mogelijk de weermacht van ons land een heel eind op te voeren. Het tegenwoordige militairistische stelsel vergt een 25 mill. voor leger uitgaven en dat is veel. En ieder jaar zijn er ongeveer 49000 lotelingen, 5000 ervan worden gemiddeld afgekeurd, er zijn dus ieder jaar beschikbaar 44000 weerbare jongelingen. Echter, behoeven daarvan, door het lotingssysteem, slechts 17500 te dienen. Er ligt dus in ons land een groote hoeveelheid weerbaar materiaal ongebruikt, zonder eenige reden, doordat ons militairistisch stelsel niet deugt. Want voert men in ons land het zoogenaamde Zwitsersche stelsel in, dan krijgt men jaarlijks een 44000 geoefende manschappen, dus, daar men 15 jaar dienstplichtig is, een leger van een getalsterkte van \pm 500000 man.

Echter kleven er tegenwoordig nog wel fouten aan het Zwitsersche stelsel, maar mocht men in ons land er toe overgaan om het in te voeren, dan kan men zijn voordeel doen met alle ervaringen, die de Zwitsers met hun stelsel gemaakt hebben. In Zwitserland is een ieder dienstplichtig, en moet opkomen in het jaar waarin hij dienen moet. voor slechts 14 dagen, voor gezamenlijke verbands-oefeningen. Ook het kader daar is anders ingericht. Eenige jaren geleden bijv. stond bij een van de jaarlijksche manoeuvres, het leger onder bevel van een hotelhouder in Zürich, welke manoeuvres zoo schitterend slaagden, dat al de aanwezige vreemde officieren in bewondering waren.

Wil men een volksleger met korten dienstdienst hebben, dan is het echter daarvoor noodzakelijk, dat de manschappen voor zij in de kazerne komen, de noodige vooroefeningen gedaan hebben. Men moet daarom die oefeningen in de scholen doen plaats grijpen, men moet de jongens reeds

in school onderwijzen in gymnastiek, en schieten, en in de andere militaire oefeningen. En wanneer ze dan opkomen voor hun dienstdienst in de kazerne, dan moet die tijd daar gebruikt worden voor de verbandoefeningen. Die tijd zou dan het beste in den zomer kunnen vallen, en het eind ervan moet dan zijn de manoeuvres. Een dienstdienst van 3 maanden zou dan ruim voldoende zijn. En wat de kosten betreft, ook deze zullen zoo hoog niet zijn, want, als men de uitgaven van Zwitserland als uitgangspunt neemt, dan komt men voor ons land tot een bedrag van circa 20 mill. wat toch altijd nog aanzienlijk lager is, dan de tegenwoordige uitgaven.

Een groote bezuiniging van oorlogsuitgaven zou men ook krijgen, als men de tegenwoordige administratie wat doelmatiger inrichtte, als men bijvoorbeeld begon met de beide departementen, die van Oorlog en van Marine te vereenigen, tot een enkel Ministerie van Landsverdediging. Ook zou daar dan onder moeten vallen de geneeskundige dienst, want, die als een afzonderlijk geheel te laten bestaan, is geheel onnoodig.

Als een land een leger wil hebben, waarop het in tijden van gevaar kan vertrouwen, dan moet dat leger populair zijn. Een Regeering moet dus voor alles trachten, alles te vermijden wat het leger impopulair zou maken, als bijv. eenafzonderlijke militaire rechtspraak, volgens het idee: „wat er in het leger gebeurt, is zoo buitengewoon, daar kan een gewoon mensch toch niet bij”. Daarom moet er ook militiekader zijn. Zoo ongeveer heeft Mr. H. J. Tasman zijn stellingen verdedigd, die luiden:

I. Nederland moet en kan zijne onafhankelijkheid en neutraliteit verdedigen, mits het over eene behoorlijke weermacht (leger en vloot beschikt).

II. Het bestaande, militairistische stelsel voorziet hierin niet en kan daarin niet voorzien.

III. Alleen een volksleger kan ons helpen, dat onder beperking van de persoonlijke en financiële offers tot het hoogst noodige, het gansche volk tot deelneming aan deze taak roept.

IV. De middelen om hiertoe te geraken zijn:

a. Voltooiing van de individuele opleiding van den toekomstigen soldaat buiten de kazerne, met verplichte gymnastische, militaire en schietoefeningen in en buiten de school.

b. Beperking van de Kazerneopleiding tot gezamenlijke verbandoefeningen.

c. Vervanging van het beroepskader door militiekader minstens tot den rang van 1en luitenant.

d. Vorming van het hooger beroepskader uit het militiekader.

e. Vereeniging der beide departementen van Oorlog en Marine tot een ministerie van landsverdediging.

f. Opheffing van eene afzonderlijke militaire rechtspraak.

g. Afschaffing van het blijvend gedeelte.

h. Vereenvoudiging in de administratie met zoo groot mogelijke openbaarheid.

Debaters waren v. d. Veen, D. de Jongh, van Hoogstraten, van Geuns en Stoffel, die nu niet bepaald het volksleger aanvielen, maar wel het niet met den inleider eens waren over de verdedigbaarheid, het nut van verdedigen, de waterlinie en het militiekader, en enkele andere onder-

FEUILLETON.

The chanones yemannes tale.

Bovenstaande titel in hedendaagsch engelsch: „The tale of the canon's yeoman”, is die van een der beroemde Canterbury tales van Geoffrey Chaucer.

Die vertelling zal hier volgen als uniek staaltje van een evenzeer litterair als ook . . . wetenschappelijk interessant onderwerp.

Onverdacht klassiek is van letterkundig standpunt Chaucer's werk; maar méér om hetgeen „de knecht van den kanunnik” ons — al bluffende op zijns meesters kunde — vertelt van wat in Chaucer's tijd op scheikundig gebied (alchymie) reeds bekende stoffen waren, vind ik de hierna volgende vertelling in het S. W. ter plaatse.

Het onderwerp, dat dus vooral technologiën en mijn-ingenieurs zal kunnen interesseeren, verliest veel van het aantrekkelijke, wanneer men niet het oorspronkelijke

engelsch van Chaucer leest, het was dan ook eerst de bedoeling dat oorspronkelijke geaoteerd te geven.

Het groote bezwaar daartegen was, dat wellicht velen zouden worden afgeschrikt de lezing te beproeven.

Daarom is getracht de vertelling zoo tekstgetrouw mogelijk te vertalen; al mist men dan Chaucer's taal en typische persoonsbeschrijving, het hoofddoel wordt bereikt.

Chaucer, „compared with whose productions, all that precedes is barbarism”, leefde van vermoedelijk 1328 tot 1400, as a Londoner zegt hij zelf ergens.

Onder de regeering van Edward III, Plantagénét, in wiens dienst hij een tijdlang stond, schreef hij zijn beroemd gedicht. Hij was de eerste dichter, die de landstaal metrisch en op rijm gebruikte en daarbij trachtte de verfransching van het angelsaksisch — begonnen onder Edward III, the Confessor (1042—'66) en vooral sterk na den Normandiër William the Conqueror — tegen te gaan.

Om toch eenig idee te geven van het oorspronkelijk én om te doen uitkomen, dat zelfs een proeve van metrisch en op rijm vertalen, (als 't kón), „barbarism” zou zijn, volge hier het begin, de proloog, voor een klein gedeelte, onveranderd:

deelen. Stoffel roerde de sociale beteekenis van den Oorlog even aan.

Na repliek van den spreker werden bij de stemming al zijne stellingen aangenomen.

D.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Een kanteekening.

Necesse est accipere opiniones
antiquorum quicumque sint.

S. THOMAS. De anima Lib. 1, Lect. 2.

Den schrijver van het epistel „Christendom en Socialisme” zou ik wel in overweging willen geven, dat zoo lang hij zonder commentaar spreken durft over „subjectief” geloof, over „veranderlijke” religieuse „gevoelens” en zedeleer, enz. enz., kortom zoo hij in allen deele toont onwetend te zijn niet alleen omtrent de christelijke godsdienst, maar ook zelfs omtrent de christelijke wijsbegeerte, hij bij een christen, welke het christendom kent, totaal geen indruk zal nalaten en dit is, dunk me, toch wel zijn eerste bedoeling. Had hij, de schrijver, kennis genomen van H. Pesch Socialismus, Antoine's Economie sociale, Cathreins Moralphilosophie, Weiss' Sociale Frage, etc., hij hadde gezien, dat het „geloof” als zoodanig niet de vijand is van het socialisme, maar louter en alleen de gezonde wetenschap, hij hadde een successievelijke, wetenschappelijke weerlegging kunnen lezen van al zijn onbewezen beweringen, hij hadde argumenten gelezen, waarbij het „geloof” niet ter sprake kwam. Slechts een systematisch omverwerpen, of liever trachten omverwerpen van de aldaar aangehaalde argumenten, kan hem eenig resultaat opleveren.

In één woord, de geachte schrijver moge in het gunstigste geval tot in de nieren doordrongen zijn van het socialisme, het christendom is voor hem voorloopig een gesloten boek, een onbekende „wetenschap”, en lang zal het nog duren voor en aler hij er de grondbeginselen van kent.

Een christen, die de grond-
beginselen zijner leer kent.

Antwoord.

Aan den schrijver van
„Een Kanteekening”.

Waarde Heer!

Op mijn beurt zou ik u in overweging willen geven, met kritiek te wachten, tot iets meer dan de inleiding van wat ik me voorstel te publiceeren zal zijn verschenen. Intuschen wil ik hetgeen u zegt niet zonder meer voorbijgaan, en daarom nog een paar opmerkingen.

Uit het feit, dat ik spreek van „subjectief” geloof, „veranderlijke” religieuse „gevoelens” enz. put u de meening, dat ik met de grondslagen van het Christelijk geloof niet bekend ben. Best mogelijk. Maar veroorloof me op te

Whanne that April with his shoures sote
The droughte of March hath perced to the rote,
And bathed every veine in swiche licour,
Of whiche vertue engendred is the flour;
Whan Zephirus eke with his sote brethe
Enspired hath in every holt and hethe
The tendre croppes; and the yonge sonne,
Hath in the Ram his halfe cours yronne,
And smale foules maken melodie
That slepen alle night with open eye,
So priketh hem nature in hir corages;
Than longen folk to gon on pilgrimages,
And palmer'es for to seken strange strondes
To serve halwes couthe in sondry londes.
And specially from every shires ende
Of Englelond to Canterbury they wende
The holy blisful martyr for to seke
That hem hath holpen, whan that they were seke.

Chaucer deele nu zelf mee, wat eigenlijk de Canterbury tales vertellen, we komen dan vanzelf tot de vertelling, waarom het hier te doen is. Het voorgaande zal nog regel voor regel vertaald hier volgen, verderop zal gepoogd worden

merken, dat die conclusie slaat als een tang op een varken. Wat heeft mijne opinie omtrent uw geloof te maken met mijn kennis van de grondslagen ervan? Maar dat daar gelaten.

Ik mag dus niet spreken van de subjectiviteit van het geloof. Nu had ik tot dusverre in mijn onschuld altijd gedacht, dat ieder geloof en elk wijsgeerig systeem uitteraard subjectief waren, omdat ze berusten op onbewezen en niet te bewijzen axioma's, zonder welke we ons nooit een wereldbeschouwing zullen kunnen opbouwen, en die eenvoudig de noodzakelijke aanvulling zijn van wat we met onze zintuigen waarnemen en met ons verstand verwerken. Voor ons verstand bestaat niets, wat niet te voren door de zintuigen is waargenomen. Maar onze zintuigen zijn beperkt; we zien tot een zeker punt, en daar faalt het gezichtsvermogen. Daarom kan ook het verstand de laatste vragen, die omtrent ons zijn, het hoe? en waarom? niet oplossen en vormen we, wanneer we toch daaromtrent niet in onwetendheid wenschen rond te dolen, ons noodzakelijk onbewijsbare voorstellingen. Zoo staat het m.i. met uw godsbegrip. Als het bestaan van uw God bewezen zou kunnen worden, zou hij geen God zijn. Ik meen hiermee mijne opinie omtrent de subjectiviteit van uw geloof voldoende te hebben toegelicht.

Verder nog een en ander omtrent wat u zegt van de wetenschappelijke bestrijding van het socialisme door de mannen, die u opnoemt. Daartoe een paar opmerkingen naar aanleiding van Cathreins Moralphilosophie.

In een hoofdstuk over de „Religions-feindlichkeit des Socialismus” worden, behalve het historisch materialisme, nog behandeld de „rein irdische, rein diesseitige Auffassung des menschlichen Lebens”, van het Socialisme, de eisch van „volle Gleichheit des Rechts und der Existenzbedingungen für alle”, dan de eigendomsquestie, de scheiding van kerk en staat, de opvoeding der jeugd, en alles wat daaromtrent door het socialisme geleeraard of door de programs der partijen geëischt wordt, op grond van het R. Kath. geloof verworpen.

Bovendien is het feit, dat Paus Leo XIII het socialisme in de Encycliek „Rerum Novarum” heeft veroordeeld, en „alle bestaande machten” oproept „zich te vereenigen en „gemeenschappelijk den voortgang van het socialisme te „stuiten en zijne overwinningen te beletten” voor de meesten een motief, een vijandige houding tegenover deze leer aan te nemen.

Nu weet ik wel, dat Mr. S. J. Visser in zijn werkje „Over Socialisme” de stelling verdedigt, dat het socialisme niet strijdig is met eenig christelijk beginsel, maar die opvatting is een persoonlijke liefhebberij en geldt lang niet voor alle katholieken. Wat voor de anti-revolutionairen geldt omtrent de interpretatie van den Bijbel, geldt voor de katholieken wat betreft het natuurrecht. Werd daarop door alle Calvinisten en alle katholieken in dezelfde richting voortgebouwd, wel, waarde heer, dan zou er ook omtrent de sociale questie roerende eenstemmigheid moeten heerschen. Dat het niet gebeurt, bewijst Mr. Visser, die een voorlooper is, en bewijzen de katholieken, die lid van de S. D. A. P. zijn, en die ook nog vrijwel als witte raven zijn te beschouwen.

Waar dus in den boezem der R. Kath. kerk zelve verschil

bij het tekstgetrouw vertalen toch eenigermate vloeiend proza te verkrijgen, om daardoor tevens ruimte te winnen.

Hier en daar waar 't oorspronkelijk typisch is en juist daardoor voor Hollanders nog duidelijker dikwijls dan voor hedendaagsche Engelschen, zal geciteerd worden, en bovendien vertaald.

Proloog v. d. Canterbury tales.

„Wanneer April met zijn zachte buien
De storm van Maart heeft uitgerukt tot den wortel,
En iedere ader baadde in zulk vocht,
Waardoor groeikracht de aarde wordt gegeven,
Wanneer Zephir ook met zijn zachte adem
Heeft opgewekt in elk bosch en elke heide
De teere knoppen; en de jonge zon
Heeft in de Ram zijn halve baan geloopt,
En kleine vogels, die heel den nacht
Met open oogen slapen, zingen
Zóózeer sterkt hen natuur in hunne moed;
Dan verlangen de menschen op pelgrimstocht te gaan,
En te „pelgrimmigen” tot het bezoeken van vreemde stranden
Om heiligen te dienen bekend in verschillende landen.
En in 't bijzonder van elk graafschapseinde.

van opinie bestaat omtrent de sociale kwestie, daar kan ik niet anders, dan uw uitspraak omtrent de mogelijkheid van het samengaan van socialisme en christendom te onthouden, als die van iemand, die meer vooruitstrevend is als zijne geloofsgenooten.

Overigens zult u me toestemmen, dat deze opinie dan ook alleen als zoodanig eenige waarde heeft, maar ter oplossing van de kwestie zelf weinig of geen gewicht in de schaal legt. Terwijl ik wil trachten mijne denkbeelden omtrent de argumenten onzer christelijke tegenstanders uiteen te zetten, komt u me op hoogen toon vertellen, dat dat eigenlijk overbodig werk is, omdat socialisme en christendom niet met elkaar in strijd zijn. Daaraan heb ik niets. Bovendien weet u nog ganschelijk niet, wat er volgen zal, en had u beter gedaan met kritiek te wachten, tot ik met het ontvouwen mijner opinie gereed zal zijn.

Nog ééne opmerking: U schijnt alleen het Rooms-Katholicisme als het ware christendom te beschouwen en de belijders der andere richtingen, die zich ook christenen noemen, als een kudde afgedwaalde schapen. Het staat u natuurlijk vrij, dat te doen, maar ik denk, dat die anderen met die qualificatie bijster weinig zullen zijn ingenomen.

K.

IIe Lezing van den heer F. v. d. Goes

voor de S. D. P. C. op Donderdag 21 Jan. 1904.

De vorige maal heeft spreker de eerste groep van in het kapitalisme gelegen oorzaken van armoede afgehandeld. Intusschen is er nog een andere groep aan te wijzen van geheel andere tendenzen, die evenwel dezelfde gevolgen hebben. De eerste waren die, welke een gemiddelde verlaging van het loon tengevolge hebben, zooals directe verlaging van loon, toeneming der werkeloosheid, grootere intensiteit van den arbeid, waardoor den werkmans spoediger versleten is.

De tweede reeks van oorzaken ligt in de toename der behoeften. Daardoor wordt het voordeel der loonstijgingen ingehaald, zoodat directe verbetering van den toestand uitblijft. Want we gaan uit van deze stelling: dat een klasse arm is, wanneer ze onbevredigde behoeften heeft, en dat dit dus als criterium der armoede moet gelden. Armoede is dan ook een betrekkelijk begrip.

De burgerlijke economen brengen gewoonlijk alle oorzaken terug op het loon, en verwaarloozen het geheele complex der andere. Deze redeneering is eigenlijk bekrompen; een eenvoudig beroep op de loonstaten is niet afdoende om het al of niet bestaan van verarming over een zeker tijdvak te bewijzen.

Spreker zal nu aantonen, dat ook die toename der behoefte een gevolg is van het kapitalisme. De arbeidende klasse wordt uitgebuit, d. w. z. er wordt haar een deel van het loon, dat ze zou moeten ontvangen als equivalent van den door haar verrichten arbeid, onthouden, en van dat deel leeft de klasse der niet-arbeidenden.

Dit kan trouwens niet anders, want het verschijnsel van het bestaan van een aantal menschen die niets doen dan

Van Engeland naar Canterbury gingen ze om
De heilige, gezegende martelaar te bezoeken,
Die hen geholpen heeft wanneer ze ziek waren.

„'t Gebeurde in dat seizoen op een dag, dat terwijl in de
„Tabbaard” te Southwark ik was, gereed met devote moed
op mijn pelgrimstocht te gaan naar Canterbury 's avonds
in dat hotel gekomen waren wel negenentwintig in gezelschap.

't Was verschillend volk, bij toeval in aanraking gekomen
met elkaar en allen pelgrims, die naar Canterbury wilden
rijden”

-- Chaucer vertelt dan, dat hij met die verschillende gasten
kennis maakte; geeft van elk een uitvoerige beschrijving
en gaat verder:

„Goed onthaal maakte onze waard ons elk en aan het
avondmaal zette hij ons fluks,

And served us with vitaille¹⁾ of the beste,
Strong was the win, and wel to drink us leste.

„Whan that we hadden maken our rekeninges,”
— stelt de waard voor, dat elk van de aanwezigen op zijn
beurt onderweg naar C. den anderen den tijd zal korten

¹⁾ Again.

geld verteren en toch rijker worden, is op geen andere wijze te verklaren. Dit was ook reeds zoo in de voor-kapitalistische tijd, toen de heerschende klasse ook niet vreemd was aan uitbuiting. Maar toch is tusschen dat tijdperk en het huidige, verschil aan te wijzen, en wel dit.

In de middeleeuwen waren de geestelijken en landheeren tevens de heeren van de bevolking, die op hunne landerijen woonde. Ze annexeerden zonder veel tegenstand van den kant der uitgebuite bewoners, een deel van den opbrengst van den arbeid, maar maakten er geen kapitaal van, d. w. z. ze gebruikten die opbrengst niet tot het verkrijgen van nog uitgebreider productie. Het arbeidsoverschot werd daardoor aangewend tot vermeerdering van weelde.

Vandaar een groot verschil in het uiterlijk der beide klassen, vandaar overdaad en pracht. Het ontzettend kostbare der Middeleeuwsche kleeding is genoegzaam bekend.

Thans is dit evenwel geheel anders. Een groot deel van het arbeidsoverschot wordt in den vorm van kapitaal weer aan de productie ten koste gelegd, en de overdadige weelde is, hoewel bij parvenu's en oud-adellijke geslachten ook nu nog niet gering, relatief minder groot dan in het voor-kapitalistische tijdvak. Maar een gevolg is ook, dat door deze inrichting der productie een enorme opeenhoping van kapitaal ontstaat in handen van weinigen, dat de uitbuiting op voortdurend grooter wordende schaal gedreven wordt (accumulatie). De arbeidersklasse leeft dus te midden van een steeds toenemende rijkdom, die ze zelf voortbrengt.

Wat is nu het geval?

In de Middeleeuwen was de tegenstelling tusschen uitbuiters en uitgebuit die van heer en knecht, thans van bezitter en arbeider. Vroeger zag de arme tegen den rijke op als tegen een berg, die voor hem onbereikbaar hoog was, welk gevoel nog vermeerderd werd door het verschil in de politieke macht der enkelingen, dat toen veel grooter was dan nu. De landbezitters en geestelijken hadden toen in den staat veel, zoo niet alles te zeggen. Dit is nu evenwel ook veranderd. In landen, waar algemeen kiesrecht bestaat, trouwens ook in andere, is de politieke macht van de meeste der industrieelen, die in hun stembiljet gelegen is, niet grooter dan die van den kiesbevoegden arbeider. Deze laatste gevoelt zich dus, wat dat betreft, allicht de gelijke van den bezitter. Zelfs zijn vele werklieden, als leiders van vakverenigingen, tegenwoordig politiek machtiger als de rijken. Waar vroeger dus de uitbuiters politiek regeerden, daar doen ze dit nu alleen economisch, en vormt slechts een gedeelte hunner de aparte regeeringsorganen.

Ook de verandering, die gekomen is in het gebruik van het arbeidsoverschot, dat nu niet meer in zijn geheel ten bate der weelde wordt aangewend, brengt dus mee, dat de bezittende en niet-bezittende klasse uiterlijk minder van elkaar onderscheiden zijn, dan in de middeleeuwen. Het gevolg is, dat ook door de meerdere aanraking, de behoeften der arbeiders stijgen, want ze zullen minder geneigd zijn dan vroeger, zich bij hun armoede neer te leggen. Ze leven te midden van een steeds grooter wordende rijkdom, en gevoelen zich in politiek opzicht over het algemeen niet de mindere wenschen dus ook het hunne van den hen omringenden rijkdom.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

door een vertelling. De waard zal dan den tocht verder meemaken en als scheidsrechter optreden. Degene namelijk, die vertellingen doet van de beste strekking, of het meest opwekkend:

„Shal have a souper at youre alle cost
Here in this place, sitting by this post,
Whan that you comen agen¹⁾ from Canterbury.”

Dat voorstel wordt aangenomen; men gaat ter ruste en reist den volgenden dag door naar Canterbury.

Het bonte gezelschap geeft een groote verscheidenheid van vertellingen ten beste, sommige ridderdaden prijzend, andere personen of zaken hekelend; de molenaar onder invloed van de Southwerksche ale, vertelt zelfs een schunnige, niettemin in teekening van personen komisch juiste geschiedenis, enz.

Dan wordt onverwacht het gezelschap vergroot door de komst van een kanunnik, die alchymist is, en diens praatgrage knecht.

(Wordt vervolgd.)

J.

¹⁾ Victualie.

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 28 JANUARI 1904.

Intusschen werken nog andere motieven mee, om de behoeften van den arbeider te vermeerderen. Vroeger was de weelde veel minder openbaar, ze werd genoten achter de dikke muren der kasteelen, en wanneer de bezitters daarbuiten kwamen werden ze als een soort hoogerstaande wezens beschouwd, wier voorrecht was, te baden in een ongekenden rijkdom. Door de grootere aanraking, die tegenwoordig tusschen de standen onderling bestaat, en de wijze, waarop het genieten van den rijkdom a. h. w. naast de deur van den arme plaats vindt, wordt de wensch, daar ook iets van te mogen bezitten, veel sterker gevoeld. Ook de enorme reclame van luxe- en andere artikelen, die door het grootkapitaal noodzakelijk wordt gemaakt, doet de behoeften stijgen.

Het algemeene gevolg van dit alles is, dat het besef, daaraan niet te kunnen voldoen, werkt als een revolutionnaire kracht. De armoede heeft thans aandrift tot opheffing der oorzaken tengevolge, want tegenwoordig wordt ze gevoeld als een onrecht. Dit was vroeger niet het geval, en in het voor-kapitalistische tijdvak leidde radeloosheid in tijden van vreeselijke armoede dan ook alleen tot ongeorganiseerde hongeroproeren. Men wenschte toen opheffing uit, thans van de armoede.

Ook de toenemende welvaart werkt, voorzover ze voor enkele arbeiders gunstig is, als oorzaak van vergroting der behoeften. Door loonsverhooging, organisatie, enz. verkrijgen sommigen werkelijk een betere positie, maar dit kan nooit worden aangevoerd als bewijs tegen de toenemende verarming. Want wat die weinigen thans meer hebben werkt als prikkel op de andere, die dat ook wenschen te bezitten. Juist doordat ze het bijna onder hun bereik hebben, maar ze het toch niet kunnen krijgen, voelen ze het als een gemis en werkt het als onvervulde behoefte.

Wat vaak wordt beweerd, n.l. dat de werkmans deelt in de algemeene vooruitgang en er van profiteert, is onjuist als bewijs tegen het hierboven betoogde. Want juist omdat die vooruitgang algemeen is, werkt hij niet als een oorzaak, die het gevoel van armoede vermindert. Men vergelijkt zich niet bij het voorgeslacht, maar bij de toestanden in onze maatschappij.

Spr. zal nu overgaan tot behandeling van de andere tendenz van het kapitalisme: den prikkel tot verzet.

Oppervlakkig beschouwd, zou men kunnen zeggen, dat men, wanneer men spreekt over de verarming en de oorzaken er van, de tegenwerkende krachten kan verzwijgen. Toch dienen deze laatste besproken te worden, want ze worden vaak tegen ons in debat gebracht.

Tegenover de gevaren der kapitalistische maatschappij staan allerlei maatregelen van bescherming, arbeidswetgeving, enz. Deze is wel lang niet volledig, maar toch in beginsel aanwezig, en heeft geen ander doel dan verbetering van den toestand der werklieden. Nu geven we zelfs toe, dat die toestand werkelijk verbeterd is, maar niet dat de arbeidende klasse daarvoor eenigen dank aan de kapitalisten verschuldigd is.

We hechten aan de werking van de wederstrevende kracht zoozeer, dat we er zelfs opheffing der armoede van verwachten.

De arbeiders moeten door eigen machtsontwikkeling in staat komen, allerlei voordeelen op de kapitalistische klasse te bevechten. Het groote, gunstige resultaat kan niet anders zijn dan een gevolg van eigen strijd, met uitzondering misschien van eenige wetten, welke ontstaan aan eenige kapitalistengroepen moet worden toegeschreven.

Het is inderdaad waar, dat de werklieden eenige arbeidswetgeving aan de kapitalisten te danken hebben, maar ook in dit geval meenen we met groote zekerheid te kunnen aanwijzen, dat het niet anders is dan een gevolg van welbegrepen eigenbelang. Eenige dezer belangen, die als de aan sommige wetten ten grondslag liggende oorzaken mogen worden beschouwd, zijn aan te wijzen.

Zoo het militaire belang. Door de zware arbeid in de fabrieken ging het gehalte der miliciens achteruit en dit had natuurlijk zijn nadeelige gevolgen voor het leger.

Daardoor werd in sommige streken arbeidswetgeving geschonken onder pressie der niet-industrieelen, die de anderen onder het oog trachtten te brengen, dat het zoo, onder zulke slechte omstandigheden niet langer kon.

Maar ook het industriele belang in engeren zin gaf den

stoot. Aan de uitbuiting komt ook een grens, want het is niet twijfelachtig, dat men de arbeiders in de fabrieken niet kan uitmoorden.

Verder is er een zeer duidelijk politiek belang en wel den drang naar behoud van het geheele stelsel door hervorming. Elke politieke partij, die arbeiders in de organisatie heeft, wordt juist daardoor gedrongen, met die arbeiders rekening te houden en dit openbaart zich in de eisch van arbeidswetgeving.

Maar voor zoover dit niet het geval is, is de sociale hervorming, door de kapitalisten voorgestaan, de fabrieks- en andere wetgeving een strijdmiddel tegen de arbeidersbeweging. Trouwens, overal, waar men de geschiedenis der arbeidersbeweging nagaat, de motieven, die tot het fabriceren der wetten aanleiding gaven, daar vindt men ze duidelijk bedoeld als middel in den strijd tegen de arbeiders, deels in den zin van iets, waardoor men de socialisten a. h. w. de wind uit de zeilen wil nemen.

Men meende de arbeiders, door hun iets te geven, te vreden te kunnen stellen.

Dit is van den kant der kapitalisten volstrekt geen valsheid, want ze kunnen niet toegeven, dat de arbeidersbeweging recht van bestaan heeft. Deden ze dit, dan zouden ze, eerlijk zijnde, die beweging moeten bevorderen. Want wie inziet, dat het is een revolutionnaire beweging, die bestemd is een nieuwe maatschappij te brengen, kan zich niet meer als behoorende tot de bourgeoisie gevoelen.

Letten we op den aanvang van elke arbeidswetgeving, dan zien we, dat men, toen de arbeiders minder op de politiek letten — en ook nu nog — er vaak rond voor uit kwam, dat alles moest dienen, om de arbeiders zoet te houden. Bismarck wilde dan ook naast de socialistenwet een arbeidswet, want hij stond er niet voor in, dat het doel, dat hij trachtte te bereiken, niet bereikt kon worden met de socialistenwet alleen. Spr. leest enkele uitspraken van Bismarck en anderen voor, om aan te toonen, hoezeer men raliert, moeite te doen, om het doel der wetten: het zoet houden der werklieden, te verbloemen.

We komen dus tot deze conclusie:

We hechten niet aan de steeds voortgaande verarming, maar we waarschuwen de arbeiders tegen de oorzaken, die, inhaerent aan het kapitalistische stelsel, tot die verarming kunnen leiden, en zullen leiden, tenzij ze strijd voeren.

K.

LITTERATUUR EN KUNST.

Een streven in eenvoud.

Als het avondduister neervalt over de woeste, hoogopgaande golven der Noordzee, — als de loodgrijze stormwolken in dreigenden vaart voortjagen, — als de witte schuimtoppen der brekende watermassa's onheilspellend rijzen en verdwijnen aan alle zijden van de steunende en stampende boot, die, heen- en weergeslingerd, toch moedig voorwaarts blijft gaan, alsof er geen stormweer bestond, — zoo wijdt dat dan aan die hooge, kloeke gestalte daar op de brug, die bijna onbewegelijk met een plooi van diepe vastberadenheid om de lippen, voorwaarts, steeds voorwaarts staart, naar het doel van verre! Hij wijkt niet van zijn post, dan nadat de boot in veilige haven is aangekomen, de passagiers het schip verlaten hebben en hij huiswaarts kan keeren met het eenvoudige, toch hooge idee, zijn plicht gedaan te hebben. Dan loopt hij eenzaam voort, de smalle dijk langs, die hem voert langs de kust van het eiland Texel, tot hij afslaat, om na weinige oogenblikken zijn eigen huis binnen te treden.

Misschien een blik naar den ledigen stoel, — dan naar het portret aan den wand, — dan keert hij zich eens om, want die drommelsche wind hindert een mensch zoo aan zijn oogen; — weet hij dat ook de stormwind des levens dat doet?

En straks zit hij neder en schrijft!

Ik wil u, waarde lezers, een kleine schets geven van een man, die — hoewel waarschijnlijk bij geen uwer bekend, — toch zeker een oogenblik onze aandacht verdient, onze

belangstelling vraagt. Die man is degene, waar ik u zoo juist van sprak; hij de eenvoudige schipper van de boot, die de verbinding tusschen Texel en Den Helder onderhoudt, hij, die daags zijn schip stuurt door de woeste golven der zee, — die zich 's avonds, kalm aan den haard gezeten, rustig laat wiegen op de golven zijner gedachten en schrijft, ja! schrijft.

Die man is W. Mets Tz. Wie ooit eenige gedichtjes van hem heeft gelezen, hetzij uit zijn kleine verzenbundeltjes, hetzij in eenig weekblad, zal onwillekeurig iets sympathieks gevoeld hebben voor den eenvoudige, natuurlijke wijze van uitdrukken van dikwijls heel diepgevoelde gedachten. O! ik zou de laatste zijn, die hem wilde opvoeren, hem wilde toonen aan het publiek, hem bekend willen maken, hem willen trekken in de kring dergenen, die iets presteeren op letterkundig gebied; wat zou ik hem miskennen, die juist in onbekendheid, in stillen eenvoud voort blijft gaan, opschrijvend zijn gedachten in onopgesmukten woordenkeus, in ongezochten cadans, — ten zegen! Ten zegen, ja! want alles wat hem zijn arbeid op letterkundig gebied opbrengt, besteedt hij aan een goed en edel doel, een stichting op zijn klein, hem dierbaar eiland! Nog pas verleden jaar verscheen van zijne hand een klein bundeltje gedichtjes, getiteld „Lentekransje” waarvan de opbrengst ook weer bestemd was voor een liefdadig doel in zijn omgeving. Ik wilde even een woord aanhalen uit een zijner gedichtjes, een woord dat de man teekent, die voortwerkt in gestadigen stillen arbeid — eenzaam en onbekend:

Hebt een geloof, dat bergen kan verzetten
Dat niet versaagt te midden van den strijd.

Versagen zal hij niet; neen! strijden en werken tot het einde. Laten wij hem van harte toewenschen kracht en steun in zijn loffelijk streven, — in zijn geheel zoo voor anderen leven, ook uitgedrukt in zijn woord:

Wie langs oneffen paden
Den levensweg moet gaan
Voelt zich zoo vaak verlaten
Eenzelvig, onvoldaan.

Treft men op zijne paden
Soms van die zwervers aan,
Dan is het plicht voor allen,
Hen helpend bij te staan.

A. C.

Muzikale Soirée.

Drie studenten aan het conservatoire te Brussel wilden eene uitvoering geven te Delft, nadat zij te Haarlem reeds een zeer goed geslaagden trio-avond hadden georganiseerd. Echter riep men daartoe de hulp in van Apollo; de vereeniging was nu juist van plan een muzikale soirée, gevolgd door bal, alhier te geven, zoodat het bestuur na rijp beraad en wederzijdsch goedvinden besloot, de twee uitvoeringen te combineeren. Daartoe werd een comité benoemd, bestaande uit de heeren van Waveren, Hoffman, Beelaerts van Blokland, H. de Iongh en J. Lambrechtsen, dat door middel van lijsten en circulaires zal trachten den uitvoerders eene volle zaal en den danslustigen een geanimeerd bal te verzekeren. Laat dus iedereen, die daartoe in staat is, zijne krachten geven, om dit feest te doen slagen, waarin Apollo, voor 't eerst, zijne medewerking zal verlenen, om jonge artisten naam te doen maken. De drie heeren (viool, violoncel en piano) zullen solo's ten beste geven, afgewisseld door de feestelijke muziek van het strijkorkest van Apollo. Het entrée is f 1, terwijl de opbrengsten zullen ten goede komen aan de solisten.

Vermoedelijk zal de uitvoering zijn op 10 Februari a. s., doch dit zal nader vastgesteld en aangekondigd worden.

Het spreekt, dat corpsleden, niet-Apollo-leden, toegang hebben.

Inlichtingen zijn ten allen tijde te bekomen bij genoemd comité.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva. In Ons verkiezingsstelsel bespreekt J. L. de nadeelen, die kunnen voortvloeien uit een verkiezingsstelsel als het Leidsche, waarbij het aftredende bestuur

invloed heeft op de verkiezing van het eerstvolgende; b.v. door candidaatstelling. Vooral voor den Senaat acht hij dit stelsel verkeerd, omdat zoodoende niet ieder zich moet afvragen, wie hij de meest geschikte personen vindt voor het Corpsbestuur; vrije candidaatstelling is daarom beter. Bovendien loopt men 't groote gevaar van kliekregering, omdat de gezichtskring van het candidaat-stellend college noodzakelijk enger is, dan die van alle corpsleden. Op de zelfde gronden wordt ook veroordeeld den waarschijnlijk meer officieusen dan officieelen invloed, dien de reeds gekozen voorzitter van een bestuurs-lichaam heeft op de verkiezing der overige leden; persoonlijke antipathie behoeft nog geen oorzaak te zijn van tegenwerking, waar 't algemeene belangen geldt.

De Leidsche Studenten-Tooneelvereniging is op reis geweest. v. D. geeft een genoegelijk relaas van de hartelijke ontvangst, door de burgerij zoowel in Gorkum als in Tilburg; ook het stuk, „Groote stads-lucht” schijnt, goed gespeeld, succes gehad te hebben. — M. G. P. D. wijst op den treurigen staat, waarin de studentenzang verkeert; een weinig uitgebreid en slecht repertoire, de stemmen voor het overgrootste deel absoluut ongeschoold. Onze Vlaamsche kollega's schijnen hier een schoon voorbeeld te kunnen geven. Schrijver eindigt met een opwekking tot aansluiting bij de pas opgerichte L. Stud. Zangvereniging. — Over de groote rede van Bolland „Het maatschappelijk vraagstuk en zijn slechte oneindigheid” schrijft C. S.; als alle Bolland-bewonderaars heeft hij een zeer ingewikkelde stijl en gebruikt hij veel filosofische termen; hoe zou 't komen, dat al deze lieden zoo opgeblazen zijn? zij loopen over van eigenwaan.

Vox Studiosorum. De U. S. Almanak wordt door B. de H. besproken. Waar 't mengelwerk vervallen is, behelst de bespreking alleen een aantal kleine op- en aanmerkingen; de schrijver neemt tevens de gelegenheid waar, zijn vreugde te uiten over de opheffing van het Mengelwerk. Er op wijzende, dat „op duizend studenten, er misschien geen een dichter is”, dat men „van een willekeurig student met even weinig reden (kan) verwachten dat hij dichter is, als van een station-chef”, betoogt hij, dat die opheffing onder de tegenwoordige omstandigheden recht, plicht van bestaan heeft, en volgende redakties dus goed zullen doen, (de laatste hoopte dat het niet noodig zijn zou) die opheffing te handhaven. — Naar aanleiding van de verhouding van Vox tot Corps- en Studieleiden schrijft B., een aanval op de redactie, waarop ter verdediging B. de H. antwoordt. De redactie bestond vroeger alleen uit corpsleden; benoemde vóór de Kerst echter ook eenige studieleiden tot redacteur; kwam hier later op terug — onder de pressie, zegt de aanvaller, — onder den indruk die de meerderheid in minderheid veranderde, zegt de verdediger — van het optreden van een aantal corpsleden, die collectief bedankten. Toen werd besloten, dat „in principe” de studieleiden benoembaar waren; dat echter met de toepassing van dit besluit gewacht zal worden. B. verwijt de Vox, zoodoende een corpsblad te worden, in den slechten zin van een partijblad van de corpsmeerderheid, en steekt wat den draak met het „in principe”. B. de H. verzekert, dat de Vox redactie haar onafhankelijkheid zal bewaren; en verdedigt dan de Vox als zuiver corpsblad. Studieleiden opnemen leidt tot ook niet-Studieleiden in de redactie halen; en is hij dan bang voor het intellectuele gevaar. „De Vox moet uitspannings-lectuur blijven en ons niet vervelen”.

Propia Cures. Een Med. Stud. noodigt Prof. Winkler uit tot een toelichting in P. C. of tot een college (!) over diens eenigzins krasse uitlating: „de tijd van de geneesmiddelen is voorbij en voor goed voorbij. In de plaats van de geneesmiddelen-therapie is gekomen de physische therapie”. J. O. antwoordt op Quasi modo's artikel over de fusie. Hij toont aan dat 't zeer voor de hand ligt, dat bestaande dispuuten geen drommen fusionisten in hun toch eenigzins intiemen kring gehaald hebben, dat dit dus niet van vijandigheid getuigt; en dat het kroeg-lidmaatschap, waar 't toch eigenlijk om te doen is, belangrijk minder contributies eischt, dan vroeger. Hij wijst op den gemeenschappelijk gekozen Senaat, en den Almanak, die alleen fac. leden en gezelligheids-leden bindt, maar erkent dat groentijd en contributies enz. verlicht moeten worden, om meer van de eersten tot de laatsten te doen behooren. Verder bevat de Propia, als gewoonlijk een vrij groot aantal kleinere stukjes; schilderijen-, tooneel- en boekbesprekingen. Zij dragen te veel 't karakter van journalisten-artikeltjes, zonder in deze richting veel te presteeren; het grootste deel had weggelaten kunnen worden.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

De Redactie voldoet volgaarne aan het verzoek van de uitgevers VAN MANTGHEM & DE DOES om de volgende mededeeling te plaatsen:

Het „Electrotechnisch en Werktuigkundig Weekblad”, tot dusver verschenen onder Redactie van P. M. Verhoeckx en A. Vosmaer, zal voortaan verschijnen met vaste medewerking van de heeren: H. C. Grosjean, D. van Vliet, L. J. Cliquant, J. M. G. Scheffer, C. A. van der Steen, F. A. C. Ruysch, E. F. Suringar, J. A. Schell en A. Th. Hoogenboom.

PRACTISCHE STUDIE.

Vergadering op Vrijdag 29 Januari, Stations-Koffiehuis. Spreker: Prof. H. EVERS. Onderwerp: Weenen uit een architectonisch oogpunt.

LEEGHWATER.

Vergadering op Vrijdag 29 Januari, foyer Stads Doelen. Spreker: Kapt. VAN ROYEN, hoofd-opzichter der constructiewerkplaatsen alhier. Onderwerp: Vervaardiging van het moderne artillerie-materiaal.

VRIJE STUDIE.

Woensdag 3 Februari, Lezing van LOD. VAN DEYSSSEL. Voorlezing van eigen werk. Geen introductie. Entree voor niet-studeerenden aan de P. S. f1,50.

DEBATING.

Vergadering op Donderdag 4 Februari, leeszaal S. P. Spreker: de heer TALENS, industrieel te Apeldoorn. Onderwerp: Achteruitzetting der eigen industrie tegenover de buitenlandsche.

APOLLO.

Uitvoering, gevolgd door Bal, op 10 Februari in Stads Doelen, met medewerking van de heeren JULIUS LEEFSON, Piano, MAX. VON LORENZO, Viool, EMILE SIMON, Violoncel, allen uit Brussel.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 29 Januari. Ned. Tooneel: „Rose Bernd”; 8 uur.

Zaterdag 30 Januari. Fransche Opera: „Louise”; 8 uur.

Zondag 31 Januari. Gebouw. v. K. en W. Voordrachtenmatinee van Edouard Jacobs; 2 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 29 Januari. Groote Schouwburg: „Het gouden kuiken”; 8 uur.

Tivoli-Schouwburg. Lyrisch tooneel: „'n Paaschlam, het treurspel der joden”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Repeteeren Wiskunde
TH. F. VREEDE,
HAVENSTRAAT 3.

Werktuigkundig teekenen en
beschrijvende meetkunde
R. BROESTERHUIZEN,
Coenderstraat 37,
REPETITOR.

Dr. A. TOXOPEUS,
OUDE DELFT 224.

Repeteeren:
Wiskunde, Mechanica, Physica.

Pension Restaurant des Indes,
Conradkade 57, DEN HAAG.

Dagelijks gelegenheid van 12 tot 7 uur tot
't gebruiken van

volledige Rijsttafel en Plat du jour.

DINERS à f1,50 en PLAT DU JOURS à f0,80.

Tarieven gratis verkrijgbaar.

PIEPER BAARS.

TER OVERNAME GEVRAAGD:
v. d. Well I en II.

Adres Bureau van dit Blad.

FIRMA T. KOESLAG & ZOON,
Corps-Bloemist,
KONINGSPLEIN 23.
Telefoon 228.

American Lunch-Room,
Café-Restaurant,
DEN HAAG, Spuistraat 12.

DINERS à f1,-.

Verschenen bij den Uitgever J. WALTMAN JR. te
DELFT, aflevering I:

UITGEWERKTE VRAAGSTUKKEN,

opgegeven bij de Examens C der Pol. School,

VOOR

Theoretische Mechanica,

DOOR

C. SPRUIT Jr.,

Werktk. Ingenieur,

Assistent aan de Polytechnische School.

Dit werk wordt in Februari 1904 gevolgd door:

UITGEWERKTE VRAAGSTUKKEN C

voor Toegepaste Mechanica, van denzelfden schrijver.

Café-Restaurant **HOTEL CENTRAL.**

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Spatenbräu - Munchen.

Hotel „CENTRAL”, Cafe-Restaurant, WIJNHAVEN 7, DELFT.

Aan den wensch van vele mijner bezoekers willende voldoen, heb ik het **Spatenbräu** ook in mijn zaak verkrijgbaar gesteld; het zal uitsluitend worden verkocht in **dekselglazen**, de kleine à **15 cent** en de groote à **20 cent**.

Aanbevelend,

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Prop.

Verschenen een Hollandsche vertaling van het veelbesproken werk van Luitenant BILSE:

AUS EINER KLEINEN GARNISON,

onder den titel van:

Uit eene kleine Garnizoensplaats.

Een beeld uit het Militaire leven
van onzen tijd

DOOR

FRITZ VON DER KYRBURG (Luitenant BILSE).

Uit het Duitsch door ANNIE HONCOOP.

Bovenstaand werk, dat, in den vorm van een boeiend verhaal, vele misstanden in het militaire leven weergeeft, en de onderlinge dikwijls ongepaste verhouding tusschen officieren en officiersvrouwen schildert, werd in Duitschland direct bij het verschijnen in beslag genomen. De dagbladen berichten niettemin nog dagelijks de groote sensatie hierdoor in Duitschland teweeggebracht, zoodat het te verwachten is dat ieder, die op de hoogte van zijn tijd wil blijven, zich dit werk gaarne zal aanschaffen.

De prijs van dit werk, 16 vel druks, is slechts **f 1,90** en voorhanden in den Boekhandel van

J. WALTMAN Jr.,
Binnenwatersloot.

Studenten-Societeit

„PHOENIX”

IN MINIATUUR,

15 X 20 millimeter.

Dit album bevat een zestal photographische opnamen in de Societeit.

Prijs f 0,50.

BOEKHANDEL J. WALTMAN Jr.,

Binnenwatersloot 33.

Verschenen bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.

PLASSCHAERT,

Schilderij-Zien.

Prijs 40 Cents.